

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Рішенням вченої ради
Інституту спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України
протокол №6 від 27 червня 2024 року
Голова вченої ради В.В.Засенко

Спеціальність 016 Спеціальна освіта, 053 Психологія

Освітня програма Спеціальна педагогіка, Спеціальна психологія

Ступінь Доктор філософії

Шифр дисципліни

ВД 20

Назва дисципліни

**Сучасні освітні технології для дітей з особливими освітніми потребами /
Modern technologies and methods of
rehabilitation of children with hearing
loss**

Навчальний рік

2024-2025

Кількість кредитів
ЄКТС (годин)

1 кредит (30 годин)

Статус

Вибіркова дисципліна

**Короткий опис
дисципліни**

Курс має на меті дати знання про сучасні освітні технології для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

Ми розглянемо:

- Як правильно організувати роботу з дітьми з особливими освітніми потребами.

- Особливості корекційно-розвиткової роботи та супроводу дітей з особливими освітніми потребами для їх адаптації та інтеграції в суспільстві.

Викладач **Шевченко Володимир Миколайович**

Контакти
Тел +380679555548
Email shevchenko_volodumur@ukr.net

Час для консультацій Понеділок та четвер, 14:00-15:00

Мета курсу -	сформувати професійні компетентності щодо ефективного застосування сучасних освітніх технологій в освітньому процесі з дітьми з особливими освітніми потребами, поглибити знання про інноваційні підходи, інструменти та методи роботи, спрямовані на забезпечення доступності, інклюзивності та якості освіти для таких дітей.
---------------------	---

Завдання курсу

1. Ознайомити слухачів з основними видами сучасних освітніх технологій, які застосовуються в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.
2. Розвинути вміння добирати та адаптувати освітні технології відповідно до індивідуальних потреб і можливостей дітей з ООП.
3. Формувати практичні навички використання цифрових, інклюзивних та корекційно-розвивальних технологій у навчальному процесі.
4. Сприяти підвищенню професійної компетентності педагогів щодо створення доступного та безбар'єрного освітнього середовища.

Загальні компетентності

ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК2	Здатність працювати в міжнародному контексті.
ЗК3	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК4	Здатність розв'язувати комплексні проблеми психології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК1	Здатність добирати, адаптувати та впроваджувати сучасні освітні технології відповідно до типу порушень розвитку та індивідуальних освітніх потреб дітей з ООП.

- СК2 Здатність проектувати інклюзивне освітнє середовище з урахуванням принципів доступності, універсального дизайну та технологічної підтримки навчання дітей з різними формами порушень.
- СК3 Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в сфері психології та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство та відповідальність під час їх реалізації; забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності.
- СК4 Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті. Здатність оцінювати рівень власної фахової компетентності, саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, підвищувати професійну кваліфікацію, бути професійно мобільним.

Програмні результати навчання

ПРН1	Уміє обґрунтовувати вибір та застосовувати сучасні освітні технології з урахуванням індивідуальних особливостей розвитку, освітніх потреб та можливостей дітей з ООП;
ПРН2	Здатний(-а) розробляти та реалізовувати фрагменти освітнього процесу з використанням цифрових, інклюзивних та корекційно-розвивальних технологій, спрямованих на підвищення ефективності навчання та соціалізації дітей з особливими потребами.
ПРН3	По закінченню курсу слухач повинен знати: - Класифікацію та характеристики сучасних освітніх технологій, що застосовуються у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами (ООП); - Особливості використання цифрових, адаптивних, корекційно-розвивальних і інтерактивних технологій у навчанні дітей з різними нозологіями; - Педагогічні принципи організації інклюзивного освітнього середовища, включаючи елементи універсального дизайну навчання; - Законодавчі та нормативні засади застосування освітніх технологій у роботі з дітьми з ООП в Україні; - Психолого-педагогічні особливості дітей з ООП, що впливають на вибір ефективних технологій навчання та розвитку; - Роль міждисциплінарної взаємодії (учитель, асистент, фахівці ІРЦ, батьки) у реалізації технологічного супроводу навчального процесу.

Програма дисципліни	
Тема 1	Сучасні освітні технології в умовах інклюзивної освіти: класифікація, особливості, принципи застосування.
1.1	Основні види сучасних освітніх технологій: огляд та характеристика.
1.2	Принципи доступності та універсального дизайну навчання
1.3	Актуальні тенденції розвитку інклюзивних освітніх практик.
Тема 2	Цифрові технології та онлайн-сервіси в освіті дітей з ООП.
2.1	Цифрові платформи для інклюзивного навчання: можливості та обмеження.
2.2	Спеціалізоване програмне забезпечення для дітей з порушеннями слуху, зору, інтелектуального розвитку.
2.3	Безпечне та ефективне використання ІКТ в освітньому процесі.
Тема 3	Технології індивідуалізації та диференціації навчання для дітей з різними порушеннями розвитку.
3.1	Принципи та методи диференційованого підходу в роботі з дітьми з ООП.
3.2	Інструменти для розробки індивідуальних освітніх програм.
3.3	Приклади адаптації навчального матеріалу для різних нозологій.
Тема 4	Інтерактивні та ігрові технології як засіб розвитку пізнавальної активності дітей з ООП.
4.1	Використання ігрових методів у навчанні та соціалізації дітей з ООП.
4.2	LEGO- та STEM/STEAM-технології у спеціальній та інклюзивній освіті.
4.3	Інтерактивні вправи й техніки для розвитку мовлення, мислення та емоційної сфери.

Тема 5	Міждисциплінарна взаємодія у впровадженні сучасних технологій в освітній процес для дітей з ООП.
5.1	Ролі та функції педагогів, асистентів, фахівців ІРЦ у створенні освітнього середовища.
5.2	Технології командної взаємодії та спільного планування освітнього процесу.
5.3	Партнерство з батьками як ресурс підтримки впровадження освітніх технологій.

План					
Семестр, тиждень, заняття (дата)	Тема, план заняття	Аудиторні заняття		Самостійна робота	
		Форма	Год	Завдання	Год
Семестр 1 Тиждень 1 Заняття 1	Тема 1. Сучасні освітні технології в умовах інклюзивної освіти: класифікація, особливості, принципи застосування. - Аналіз видів освітніх технологій: інформаційно-комунікаційні, інтерактивні, особистісно орієнтовані, корекційно-розвивальні. - Визначення особливостей застосування освітніх технологій для різних категорій дітей з ООП. - Ознайомлення з принципами універсального дизайну та доступності в навчальному середовищі.	Лекція, практичне заняття	3	1. Порівняйте щонайменше три сучасні освітні технології (наприклад, проєктна, ігрова, ІКТ) за критеріями: мета, форми реалізації, доцільність для дітей з ООП. 2. Підготуйте коротку презентацію або інфографіку з переліком освітніх технологій, які, на вашу думку, є найбільш ефективними в інклюзивному класі, і поясніть чому.	2
Заняття 2	Тема 2. Цифрові технології та онлайн-сервіси в освіті дітей з ООП. - Огляд цифрових платформ (Google Workspace, ClassDojo, Moodle, LearningApps) для інклюзивного навчання. - Вивчення функцій спеціального програмного забезпечення для дітей з порушеннями зору, слуху, мовлення, інтелектуального розвитку. - Формування навичок безпечного та ефективного використання ІКТ у роботі з дітьми з ООП.	Лекція, практичне заняття	3	1. Складіть перелік з 5 онлайн-інструментів або цифрових ресурсів, які можна використовувати для навчання дітей з конкретним видом порушення (на вибір). Опишіть їх функції. 2. Розробіть коротке інтерактивне завдання (наприклад, у LearningApps, Wordwall або Google Forms), адаптоване для дитини з ООП.	3

Тиждень 2 Заняття 3	Тема 3. Технології індивідуалізації та диференціації навчання для дітей з різними порушеннями розвитку. - Методи індивідуалізації навчального процесу з урахуванням психофізичних можливостей учнів. - Особливості розроблення та реалізації індивідуальної освітньої програми. - Приклади адаптації навчального матеріалу, завдань і оцінювання для різних нозологічних груп.	Лекція, практичне заняття 3	1. Проаналізуйте приклад індивідуального навчального плану або індивідуальної освітньої програми (можна з відкритих джерел). Визначте, які елементи технологічної підтримки в ньому застосовано. 2. Створіть фрагмент адаптованого завдання з навчального предмета (на вибір) для дитини з конкретною нозологією, вказавши мету, методи, форму подачі та оцінювання.	5
------------------------	--	-----------------------------------	--	---

Заняття 4	Тема 4. Інтерактивні та ігрові технології як засіб розвитку пізнавальної активності дітей з ООП. - Використання ігрових методів, казкотерапії, арттехнологій у корекційно-розвивальній роботі. - Застосування LEGO-конструювання, STEM/STEAM-елементів у навчанні дітей з особливими потребами. - Розробка інтерактивних вправ для розвитку мовлення, мислення, уваги, пам'яті та емоційної регуляції.	Лекція, практичне заняття	3	
Заняття 5.	Тема 5. Міждисциплінарна взаємодія у впровадженні сучасних технологій в освітній процес для дітей з ООП. - Організація співпраці між педагогами, асистентами вчителя, фахівцями ІРЦ та іншими учасниками освітнього процесу. - Вивчення ефективних форм комунікації, спільного планування та супроводу дитини з ООП. - Визначення ролі батьків у процесі застосування освітніх технологій і підтримки навчання вдома.	Лекція, практичне заняття	3	5

Індивідуальні завдання та підсумковий контроль	
Завдання	Особливості виконання та вимоги
Підсумковий контроль (тест)	Для підсумкового оцінювання потрібно скласти тест з 30 запитань за програмою дисципліни

Оцінювання навчальних досягнень	
Вид роботи	%
Відвідування аудиторних занять	20
Відповіді на запитання під час аудиторних занять	10
Індивідуальне завдання 1	10
Індивідуальне завдання 2	10
Підсумковий контроль (тест)	30
Всього	100

		Шкали оцінювання	
Бальна	ECTS	Національна	Заліків
90-100	A	Відмінно	Зараховано
80-89	B	Добре	
70-79	C		
66-69	D		
60-65	E	Задовільно	
35-59	FX	Незадовільно - з можливістю повторного виконання завдань	Не зараховано - з можливістю повторного виконання завдань
0-34	F	Незадовільно - з повторним вивченням дисципліни	Не зараховано - з повторним вивченням дисципліни

Додаткові бали	
Вид роботи та вимоги	Бал за стобальною шкалою
Проведіть міні-дослідження: оберіть конкретну освітню технологію (наприклад, STEM/STEAM, цифрові платформи, ігрові методи) і проаналізуйте її ефективність у роботі з дітьми з ООП на основі наукових статей, кейсів або власного досвіду. Підготуйте звіт (3–4 сторінки) із висновками та рекомендаціями.	10
Розробіть інноваційний освітній проєкт або навчальний модуль із застосуванням сучасних технологій для дітей з особливими освітніми потребами (можна індивідуально або в міні-групі). Оформіть план із описом цілей, змісту, методів, ресурсів і очікуваних результатів. Представте проєкт у форматі презентації або відео.	10

Основна (обов'язкова) література

1. Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» від 6 жовтня 2005 року №2961-IV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15>.
2. Ткач, О.М. (2020). Логопедична робота з дітьми дошкільного віку після кохлеарної імплантації. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки), (16), 245-254. <https://doi.org/10.32626/2413-2578.2020-16.245-254>
3. Лещій Н. П. (2025) «Інноваційні та інформаційно-комунікаційні технології в розвитку мовлення учнів з порушеннями слуху». Журнал Inclusion and Diversity, вип. 5, с. 24–27.
4. Жук В. (2024) «Слухоорієнтовані технології розвитку словесного мовлення дітей з кохлеарними імплантами» Особлива дитина: навчання і виховання. С. 141
5. Кузенко О. та ін. (2025) «Шляхи реалізації завдань слухомовної реабілітації дітей із кохлеарним імплантом» Журнал Освітні обрії, Т. 59 № 2, 2025. DOI: 10.15330/obrii.59.2.55-58.
6. Шевченко В. М. (2021) «Реабілітація дітей з порушеннями слуху в Україні на сучасному етапі» Вісник Нац. академії педагогічних наук України. DOI: 10.37472/2707-305X-2021-3-2-8-1. С. 34
7. Пухлік С. М. та ін. (2024) «Сучасні методи дослідження слуху та слухопротезування: методичні рекомендації» Методичні матеріали Одеського медичного університету, 2024. С. 123

Додаткова література та інші джерела інформації

1. Diehl P. U., Zilly H. та ін. (2023) «Deep learning-based denoising streamed from mobile phones improves speech-in-noise understanding for hearing aid users» arXiv, серпень 2023.
2. Wasmann J. A., Lanting C. P. та ін. (2021) «Computational Audiology: New Approaches to Advance Hearing Health Care in the Digital Age» Ear and Hearing, Nov–Dec 2021.
3. Samaradivakara, Y. та ін. (2025) “Tailored Real-time AR Captioning Interface for Enhancing Learning Experience of Deaf and Hard-of-Hearing (DHH) Students”.
4. Cheng, H. та ін. (2024) “LLM-Powered AI Tutors with Personas for d/Deaf and Hard-of-Hearing Online Learners”. С. 234
5. Xiang, Y. та ін. (2023) “The Impact of Gamified Auditory-Verbal Training for Hearing-Challenged Children at Intermediate and Advanced Rehabilitation с. 21
6. pstein, S. та ін. (2022) “Educational Environments and Secondary School Outcomes Among Students Who Are D/deaf and Hard of Hearing in Special Education”. Lang Speech Hear Serv Sch, с. 45
7. Neumann, K. та ін. (2022) “Technology-Assisted Language Intervention for Children Who Are Deaf or Hard of Hearing: A Randomized Clinical Trial”. Int. J. Pediatr. Otorhinolaryngol., с. 67

Інформаційні ресурси

- <http://www.i-deaf.com.ua/tag/жестова-мова/> КУЛЬТУРНИЙ ЦЕНТР УТОГ
- <http://deaf.at.ua> ГЛЮХІ ЧУЮТЬ СЕРЦЕМ
- <http://onp-ua.narod.ru/news/2013-02-19-367> Об'єднання нечуючих педагогів
- <http://usllab.ucoz.ua/news/2009-04-06-3> Лабораторія жестової мови
- <http://osvita.ua/school/technol/982/>
- <http://osvita.ua/school/technol/6630/>

- <http://www.lycem-do-dytyny.com/interaktyvni-metodynavchannia>
- http://www.bohdanbooks.com/userfiles/file/books/lib_file_201372450.pdf
- http://mobiro.ru/doc/112600/Interaktivni_tehnologii_navchannja/
- <http://www.your-job.org/index.php?id=95>
- <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-12a81b67900c2>
- http://atamanuk.at.ua/index/interaktivni_tekhnologiji_kooperativnogo_navchannja/0-8
- http://yrok.at.ua/publ/interaktivna_vprava/8-1-0-331
- <http://www.svit-pk.cptol.vn.ua/page.php?id=175>
- <http://e-kniga.in.ua/product/interaktyvni-igru-kycherova/>
- <http://cit.ckipo.edu.ua/index.php/component/content/article/27-intel---/32>
- <http://ua.textreferat.com/referat-12322-1.html>

Нормативна

1. Закон України «Про освіту» від 25 березня 1996р. № 100/96-ВР.
2. Наказ Міністерства освіти України від 02 червня 1993р. № 161 «Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах».
3. Про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах у 2002/2003 навчальному році // МОН України. Лист № 1/9 – 304 від 17.06.2002р.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 20 січня 1998р № 65 «Про затвердження Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту)».
5. Наказ Міністерства освіти України від 04.03.1998р. № 86 «Про введення в дію «Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту) та про нормативне і навчально-методичне забезпечення підготовки фахівців з вищою освітою».
6. Закон України «Про вищу освіту».

Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

1) За джерелом інформації:

- Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; інтерактивні методи навчання, створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості. Вивчення дисципліни здійснюється за машинним варіантом з організацією занять у спеціалізованих комп'ютерних залах, де кожен студент отримує можливість навчатись безпосередньо на індивідуальному робочому місці, обладнаному персональним комп'ютером.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Викладання навчальної дисципліни забезпечується сучасними технічними засобами навчання, які побудовані на новітніх інформаційно-комунікаційних технологіях (мультимедійний комп'ютер, мультимедійний проектор, інтерактивний комплекс SMART Board, авторські засоби мультимедіа). На заняттях і під час самостійної роботи студентів використовуються методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни, ілюстративні комп'ютерні дидактичні матеріали, які розроблені на кафедрі, а саме:

- Опорні конспекти лекцій.
- Навчальні посібники.
- Робоча навчальна програма.
- Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.
- Засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).
- Презентації.

Питання до заліку

1. Що таке освітні технології? Наведіть визначення.
2. Які основні види сучасних освітніх технологій застосовуються в інклюзивній освіті?
3. Що означає принцип універсального дизайну навчання?
4. Назвіть три цифрові платформи, які можуть використовуватися для навчання дітей з ООП.
5. Які переваги використання ігрових технологій у навчанні дітей з особливими потребами?
6. Що таке індивідуальна освітня програма (ІОП)?
7. Які основні етапи розробки ІОП?
8. Чим відрізняється диференціація від індивідуалізації навчання?
9. Назвіть приклади адаптації навчального матеріалу для дітей з порушеннями зору.
10. Які особливості використання ІКТ для дітей з порушеннями слуху?
11. Як інтерактивні технології сприяють розвитку пізнавальної активності?
12. Що таке STEM/STEAM технології і як їх можна застосовувати у роботі з дітьми з ООП?
13. Яку роль відіграє міждисциплінарна взаємодія в освітньому процесі для дітей з ООП?
14. Хто входить до команди фахівців, що працюють з дитиною з особливими освітніми потребами?
15. Які основні складові безбар'єрного освітнього середовища?
16. Що таке корекційно-розвивальні технології? Наведіть приклади.
17. Як педагог може оцінити ефективність застосування конкретної освітньої технології?
18. Які нормативні документи регламентують застосування освітніх технологій для дітей з ООП в Україні?
19. Чим характеризується інклюзивне навчання?
20. Які труднощі можуть виникати при впровадженні сучасних освітніх технологій?
21. Як цифрові ресурси можуть сприяти соціалізації дітей з ООП?
22. Що таке адаптивне навчання і які його основні принципи?
23. Як можна залучити батьків до використання освітніх технологій вдома?
24. Які методи і засоби підтримки застосовуються для дітей з порушеннями інтелекту?
25. Які елементи має включати інтерактивне завдання для дітей з ООП?
26. Наведіть приклади інтерактивних вправ для розвитку мовлення.
27. Що таке LEGO-технології і яка їхня роль у навчанні дітей з ООП?
28. Які ключові фактори успішної командної взаємодії педагогів та фахівців?
29. Які рекомендації щодо безпеки використання ІКТ у роботі з дітьми з особливими потребами?
30. Які критерії вибору освітньої технології для роботи з конкретною дитиною з ООП?

Інформація про викладача

Шевченко Володимир Миколайович, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри сурдопедагогіки та сурдопсихології імені М.Д. Ярмаченка факультету спеціальної та інклюзивної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Основні публікації з тематики дисципліни

1. Шевченко, В. М. (2021)

«Реабілітація дітей з порушеннями слуху в Україні на сучасному етапі»

Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
+38 044 468 14 81, isenaesu@gmail.com, вул. М. Берлінського 9, м. Київ, 04060, Україна

Вісник Національної академії педагогічних наук України, том 3, № 2, с. 1–6.
DOI: 10.37472/2707-305X-2021-3-2-8-1.

ojs.csnukr.in.ua+10visnyk.naps.gov.ua+10aqce.com.ua+10.

2. Шевченко, В. М. (2021)

“Cochlear implantation and rehabilitation of persons with cochlear implants: educational and methodical guide”

Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Методичний посібник для фахівців, педагогів і батьків; рекомендований Вченою радою інституту (Протокол № 10 від 26 грудня 2022)

archive.interconf.center+6lib.iitta.gov.ua+6ojs.csnukr.in.ua+6.

3. Шевченко В. М. (2021)

«Реабілітація дітей з порушеннями слуху в Україні на сучасному етапі», Вісник Національної академії педагогічних наук України, 3(2), DOI: 10.37472/2707-305X-2021-3-2-8-1.

studbase.kubg.edu.ua+11visnyk.naps.gov.ua+11aqce.com.ua+11.

4. Szewczenko, W. (2022)

“Rehabilitacja dzieci z implantami ślimakowymi w Ukrainie w nowoczesnych warunkach” Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio J, Paedagogia-Psychologia, 35(2), 155–163. DOI: 10.17951/j.2022.35.2.155-163.

ojs.csnukr.in.ua+2pedagogy.lnu.edu.ua+2aqce.com.ua+2.

5. Шевченко, В. М. (2022)

“Peculiarities of hearing rehabilitation of people with cochlear implants of different age: methodical recommendations for specialists and parents” Навчально-методичний посібник (в роботі над друк, 2022).

vseosvita.ua+2lib.iitta.gov.ua+2pedagogy.lnu.edu.ua+2archive.interconf.center+6visnyk.naps.gov.ua+6ojs.csnukr.in.ua+6.

6. Szewczenko, W. (2022)

“Główne aspekty pracy korekcyjnej i wsparcia psychologicznego niepełnosprawnych dzieci w Ukrainie w warunkach wojennych” Niepełnosprawność – zagadnienia, problemy, rozwiązania (Варшава), № 42–43, 228–258. aqce.com.ua+6pedagogy.lnu.edu.ua+6aqce.com.ua+6.

Зворотній зв'язок

shevchenko_volodumur@ukr.net

Інше

Затверджено	
Протокол № ____ від ____ / ____ / ____ р.	
Укладач	_____ (Шевченко В.М.)
Завідувач відділу	_____ (Литовченко С.В.)